

Bemærkninger til forslaget

Almindelige bemærkninger

1. Indledning

På baggrund af den nye ressortfordeling og et ønske om at styrke Ældretalsmandens uafhængighed fremsættes der forslag om ændring af bestemmelserne vedrørende Ældretalsmandens sekretariat i Inatsisartutlov om Ældretalsmand.

2. Hovedpunkter i forslaget

Der stilles forslag om to ændringer vedrørende Ældretalsmandens sekretariat.

Den første ændring er, at sekretariatsfunktionen for Ældretalsmanden ikke længere varetages af Socialstyrelsen. I stedet får Ældretalsmanden sit eget sekretariat, så Ældretalsmandens opgaver kan varetages uafhængigt i lighed med de øvrige talsmandsinstitutioner.

Den anden ændring er en ophævelse af kravet om en evaluering af Ældretalsmandens sekretariats placering i Socialstyrelsen, da Ældretalsmanden nu får sit eget og selvstændige sekretariat.

3. Økonomiske og administrative konsekvenser for det offentlige

For at sikre Ældretalsmandens uafhængighed skal Ældretalsmanden have et selvstændigt sekretariat samt egne lokaler, som ikke er tilknyttet centraladministrationen.

Ældretalsmanden skal i denne forbindelse ansætte en medarbejder til varetagelse af den daglige sekretariatsfunktion og leje de nødvendige lokaler.

Herudover er der afsat midler til tidsbegrænsede ansættelser af fagpersoner til at varetage specifikke opgaver, som f.eks. juridiske- og økonomiske analyser m.m.

Der afsættes herudover et beløb til etablering af sekretariat, herunder køb af kontormøbler, pc'er og materialer.

	<i>FFL2022</i>	<i>FFL2023</i>
Oprettelse af sekretariat	0,1 mio. kr.	
En medarbejder til varetagelse af sekretærfunktion	0,5 mio. kr.	0,5 mio. kr.
Tidsbegrænsede ansættelser af fagpersoner	0,25 mio. kr.	0,25 mio. kr.

Beløb afsat til leje af lokaler, forsikring, varme m.v.	0,2 mio. kr.	0,2 mio. kr.
---	--------------	--------------

4. Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet

Forslaget har ingen økonomiske eller administrative konsekvenser for erhvervslivet.

5. Konsekvenser for miljø, natur og folkesundhed

Forslaget har ingen konsekvenser for miljø, natur eller folkesundhed.

6. Konsekvenser for borgerne

Forslaget vil forbedre borgernes retssikkerhed.

7. Andre væsentlige konsekvenser

Forslaget har ingen andre væsentlige konsekvenser.

8. Høring

Forslaget har i perioden 8. juli 2021 til 22. juli 2021 været offentliggjort på høringsportalen på www.naalakkersuisut.gl.

Høringssvarene gennemgås i høringssvarsnotatet. Der henvises til bilag 2.

Bemærkninger til forslagets enkelte bestemmelser

Til § 1

Til nr. 1

Til § 9, stk. 1

Bestemmelsen pålægger Naalakkersuisut at afsætte midler til, at Ældretalsmanden kan oprette og drive et selvstændigt og uafhængigt sekretariat.

Til § 9, stk. 2.

Sekretariatet skal varetage administrationen for og yde bistand til Ældretalsmanden.

Dette indebærer, at sekretariatet f.eks. skal svare på spørgsmål om praktiske forhold om Ældretalsmanden, medvirke til at udarbejde rapporter og årsberetninger, samt understøtte arbejdet på fagligt niveau f.eks. i form af at medvirke til at udarbejde udtalelser, høringssvar, pressemeddelelser m.v. Sekretariatet skal desuden indsamle, udvikle og formidle viden om vilkår for ældre, f.eks. familiemæssige, sociale, sundheds, økonomiske- og bolig-mæssige forhold.

Til § 9, stk. 3.

Det må forventes, at en betydelig del af sekretariatets arbejde vil bestå i almindelige administrative funktionærmæssige opgaver. Ældretalsmanden pålægges derfor at ansætte en medarbejder til varetagelse af den daglige sekretariatsfunktion.

Til § 9, stk. 4.

Ud fra Ældretalsmandens overordnede planlægning samt inden for de budgetmæssige muligheder, herunder ved ekstern finansiering, kan der ske ansættelse på tidsbegrænsede vilkår af fagpersoner til at varetage specifikke opgaver. Der kan være tale om opgaver som kortlægning af områder, undersøgelser og forskning m.v.

Til § 9, stk. 5.

Det er fundet hensigtsmæssigt, at ældretalsmandsinstitutionen som en offentlig institution stadig skal følge de vilkår, der gælder for ansatte i centraladministrationen. Dette er begrundet i et overordnet ønske om lige vilkår for alle Selvstyrets institutioner.

Til nr. 2

Bestemmelse om evaluering af Socialstyrelsens sekretariatets funktion for Ældretalsmanden ophæves. Ældretalsmanden får sit eget sekretariat. Derfor er denne bestemmelse ikke længere aktuel.

Til § 2

Forslaget træder i kraft den 1. januar 2022.

Lovforslaget sammenholdt med gældende lov	
<i>Gældende formulering</i>	<i>Lovforslaget</i>
	§ 1 I Inatsisartutlov nr. 37 af 28. november 2019 om Ældretalsmand foretages følgende ændringer:
<p>§ 9. Socialstyrelsen varetager sekretariatsfunktionen for Ældretalsmanden. Sekretariatet forestår administrationen og yder faglig bistand til Ældretalsmanden.</p>	<p>1. § 9 affattes således: ” § 9. Der etableres et sekretariat for Ældretalsmanden. <i>Stk. 2.</i> Sekretariatet varetager administrationen for og yder bistand til Ældretalsmanden. <i>Stk. 3.</i> Ældretalsmanden ansætter personale til varetagelse af den daglige sekretariatsfunktion. <i>Stk. 4.</i> Der kan ske ansættelse på tidsbegrænsede vilkår af fagpersoner til at varetage specifikke opgaver. <i>Stk. 5.</i> Sekretariatets ansatte er med hensyn til vilkår og øvrige forhold for ansættelser, forhold under ansættelsen og afskedigelser omfattet af de bestemmelser, der til enhver tid gælder for ansatte under Grønlands Selvstyres centraladministration.”</p>
<p>§ 16. <i>Stk. 2.</i> Naalakkersuisut foranlediger, at der pr. 1. april 2022 udarbejdes en rapport, hvori placeringen af sekretariatet i socialstyrelsen, jf. § 9, skal evalueres. Snarest efter udarbejdelsen skal rapporten indleveres til Inatsisartut med henblik på omdeling til medlemmerne af Inatsisartut.</p>	<p>2. § 16, stk. 2, ophæves.</p>
	§ 2 Inatsisartutloven træder i kraft den 1. januar 2022.

Høringssvarnotat vedrørende forslag til Inatsisartutlov om ændring af Inatsisartutlov om Ældretalsmanden

Forslaget har været i høring i perioden 8. juli 2021 - 22. juli 2021. Derudover har forslaget været offentliggjort på høringsportalen www.naalakkersuisut.gl i samme periode.

Indledning:

Høringssvar, der indeholder kommentarer til tekniske samt sproglige fejl og mangler, er uden yderligere bemærkninger rettet i forslaget. Indkomne høringssvar med bemærkninger vedrørende forslagens materielle indhold er gengivet i deres helhed, og med departementets kommentarer anført i kursiv.

Forslaget har været sendt i høring til følgende:

Formandens Departement, Departementet for Natur, Miljø og Forskning, Departementet for Finanser og Indenrigsanliggender, Departementet for Boliger, Infrastruktur og Ligestilling, Departementet for Erhverv, Handel, Udenrigs og Klima, Departementet for Fiskeri og Fangst, Departementet for Sundhed, Departementet for Børn, Unge, Familie og Justitsområdet, Departementet for Landbrug, Selvforsyning, Energi og Miljø, Departementet for Råstoffer, Ilinniartitaanermut, Kultureqarnermut, Departement for Uddannelse, Kultur, Idræt og Kirke, Avannaata Kommunua, Kommune Qeqertalik, Qeqqata Kommunua, Kommuneqarfik Sermersooq, Kommune Kujalleq, Det Sociale Ankenævn, Førtdispensionsklagenævnet, Grønlands Råd for Menneskerettigheder, Institut for Menneskerettigheder, Børnetalsmanden MIO, Foreningen Grønlandske Børn, MIBB (Bedre Børneliv), Sorlak (Fællesråd for børne- og ungdomsorganisationerne i Grønland), Handicaptalsmanden Tilioq, INOOQAT (Forældreforening for udviklingshæmmede i Grønland), Nunatsinni Inuit Innarluutillit Kattuffiat (Grønlandske Handicaporganisationer), ISI (Foreningen for blinde og svagsynede i Grønland), KTK (Døveforeningen i Grønland), Landsforeningen Autisme, kreds Grønland, Ældreforeningen Kattuffik Utoqqaat Nipaat, Angajoqqaatigiit (Forældreforening til børn med ADHD og/eller autisme), Kræftens Bekæmpelse i Grønland, KNIPK (Handicapforeningen i Grønland), Sugisaq (Foreningen for sindslidende og deres pårørende), Røde Kors i Grønland, Grønlands Erhverv, SIK, Det Grønlandske Hus i Aarhus, Det Grønlandske Hus i Odense, Det Grønlandske Hus i Aalborg, Det Grønlandske Hus i København.

Følgende har indsendt høringssvar:

KNIPK, Kommuneqarfik Sermersooq, Institut for Menneskerettigheder og Grønlands Erhverv, Foreningen Grønlandske børn, Grønlands Råd for Menneskerettigheder, Tilioq og Qeqqata Kommunua

Følgende har ingen bemærkninger:

KNIPK, Kommuneqarfik Sermersooq, Institut for Menneskerettigheder og Grønlands Erhverv og Foreningen Grønlandske børn.

Høringssvar:

1. Grønlands Råd for Menneskerettigheder

”Rådet for Menneskerettigheder har modtaget høringen om udkastet til ændring af Inatsisartutlov om Ældretalsmand og har følgende bemærkninger, som vi håber vil blive taget godt imod af Naalakkersuisut.

Rådet for Menneskerettigheder finder det i udgangspunktet positivt, at Ældretalsmandsinstitutionen søges styrket ved oprettelse af et selvstændigt sekretariat.

Selvom det ikke står i Inatsisartutlov nr. 37 af 28. november 2019 om Ældretalsmand at Ældretalsmandsinstitutionen (ligesom Børnetalsmandsinstitutionen, Handicaptalsmandsinstitutionen, Ligestillingsrådet samt Rådet for Menneskerettigheder) har et menneskeretligt mandat og fundament, så anser Rådet for Menneskerettigheder beskyttelsen og rådgivningen af ældre i samfundet som et menneskeretligt arbejde.

Ældre i samfundet nyder de samme grundlæggende menneskerettigheder som alle andre, herunder retten til at beskyttes mod diskrimination. Derfor bør det overvejes, om Inatsisartutlov om Ældretalsmanden, ligesom de øvrige talsmandsinstitutioner og menneskerettighedsråd, skal baseres på en menneskerettighedstilgang.

For eksempel fastslår FN's Konvention om Økonomiske, Sociale og Kulturelle Rettigheder, at enhver har ret til en passende levestandard, der er tilstrækkelig for personen selv og personens familie, herunder ret til tøj og bolig og til en fortsat forbedring af levevilkår. Dette gælder selvfølgelig også ældre borgere.

Anser man Ældretalsmandsinstitutionen som en menneskerettighedsinstitutionslignende enhed, så bør man tage FN's Paris Principper vedrørende nationale menneskerettighedsinstitutioner, som også ligger til grund for f.eks. Inatsisartutlov om Rådet for Menneskerettigheder, med i overvejelserne. Paris Principperne vedrørende nationale menneskerettighedsinstitutioner handler bl.a. om, at sikre institutionerne den nødvendige politiske uafhængighed og at sikre, at institutionerne finansieres således, at de kan løfte deres arbejde uafhængigt af myndighederne.”

Svar: Ikke indarbejdet

Ældre borgere har ret til et liv i værdighed og Naalakkersuisut har gjort det til en central del af Koalitionsaftalen 2021.

Inatsisartut har med vedtagelsen af Inatsisartutlov nr. 37 af 28. november 2019 om Ældretalsmand tilkendegivet at Ældretalsmanden ikke har udgangspunkt i en FN-konvention.

Fra bemærkningerne til Inatsisartutlov om Ældretalsmand:

”På nuværende tidspunkt er der etableret en Børnetalsmand i henhold til Inatsisartutlov nr. 11 af 22. november 2011 og en Handicaptalsmand i henhold til Inatsisartutlov nr. 1 af 29. maj 2017. Disse 2 love tager udgangspunkt i FN konventionerne om barnets rettigheder henholdsvis rettigheder for personer med handicap. De 2 talsmandsordninger har tjent som inspiration for nærværende forslag til etablering af en Ældretalsmand, men etablering af en Ældretalsmand tager ikke udgangspunkt i en FN konvention.”

Ældretalsmands institutionen kan ikke anerkendes som en menneskerettighedsinstitutionslignende enhed, og Paris-principperne finder derfor ikke anvendelse.

”I dette høringssvar er der derfor to ting vi ønsker at fremhæve i den henseende:

a) Det er et positivt skridt mod øget politisk uafhængighed, at der etableres eget sekretariat til Ældretalsmandsinstitutionen. Det er dog fortsat et udtryk for en sammenblanding af interesser, og ikke i tråd med Paris Principperne, at Ældretalsmanden udpeges af Naalakkersuisut – udpegningen bør mindst ligge i parlamentet sådan som det også er tilfældet for medlemmerne af Rådet for Menneskerettigheder. Denne pointe gælder i øvrigt også Børne- og Handicaptalsmændene, samt Ligestillingsrådets medlemmer, som fortsat udpeges af Naalakkersuisut – regeringen som de i sagens natur har en monitoreringsrolle over for.”

b) Det fremgår ikke klart af høringsmaterialet og lovændringsforslaget, hvad den samlede bevilling til Ældretalsmandsinstitutionen bliver. Af FL2021 kan ses, at der for nuværende bevilges 800.000 kr årligt til Ældretalsmanden. I ændringsforslaget oplistes etableringsudgifter til 100.000kr samt et yderligere tilskud på 950.000kr til varetagelse af sekretariatsfunktionen, også i første overslagsår. Skal disse beløb lægges sammen og forventer Naalakkersuisut, at Ældretalsmandsinstitutionen kan opretholde et kontor, alt inkl. til mindst to fuldtidsansatte for 200.000kr årligt? Vi ønsker at advare mod, at der afsættes for få midler til driften af Ældretalsmandsinstitutionen.”

Svar: Ikke indarbejdet.

Udgifterne som fremgår af forslaget, er et tillæg til de allerede bevilligede midler på Finansloven. For 2022 betyder det en samlet udgift til Ældretalsmandsinstitutionen på 1,85 mio kr.

Det er forventet, at der kan opretholdes egnede lokaler til Ældretalsmandsinstitutionen for 200.000 kr. årligt.

”Rådet for Menneskerettigheder har i dag en bevilling på 915.000kr årligt, et beløb der ikke blev hævet ved lovændringen i 2018 og etableringen af rådets eget sekretariat i 2019, med den konsekvens, at rådet ikke kan udføre de i loven bestemte opgaver. Til sammenligning vurderer Rådet for Menneskerettigheder, at vores rådsarbejde først fuldt ud understøttes med 3 årsværks ansættelser; en administrativ medarbejder samt to faglige medarbejdere. Vil minde om, at rådet har søgt en merbevilling for nu andet år i træk.

Et andet forhold vi vil opfordre til overvejes i forbindelse med forslaget til ændring af loven om ældretalsmanden er, hvad Ældretalsmandens rolle over for Rådet for Menneskerettigheder skal være i fremtiden. I dag er de to andre talsmænd samt formanden for Ligestillingsrådet faste medlemmer af Rådet for Menneskerettigheder. Rådet har i de forgangne år inviteret Ældretalsmanden til rådsmøderne og har nydt godt af vedkommendes deltagelse. Vi undrer os over, at Ældretalsmanden som eneste talsmandsinstitution ikke er fast medlem af rådet.”

Svar: Taget til efterretning

Lovgivning vedrørende Rådet for Menneskerettigheder varetages af Departementet for Sundhed.

”Til slut vil vi spørge, hvad Naalakkersuisuts planer er for den mere langsigtede udvikling og styrkelse af menneskerettighedsområdet. I dag er der et virvar af love og institutioner som helt eller delvist har menneskerettighedsbaserede mandater. Ingen af de etablerede institutioner og råd har forpligtelse til at koordinere med hinanden på anden vis end, at børne- og handicaptalsmændene samt ligestillingsrådsformanden er medlemmer af Rådet for Menneskerettigheder. Strukturelt er enhederne ikke bundet sammen. Det betyder, at menneskerettighedsarbejdet i dag udføres i 4-5 siloer, uden at nyde godt af faglig sparring, og uden at kunne opbygge den nødvendige faglige menneskeretlige kapacitet.

Særligt for Rådet for Menneskerettigheder, som er en form for paraply på menneskerettighedsområdet og skal varetage alle fagområder, også ældres menneskerettigheder, er situationen kritisk, da der ikke i med den nuværende bevilling er midler til at ansætte fagligt personale.

Skal der opbygges faglig kapacitet på menneskerettighedsområdet er det derfor Rådet for Menneskerettigheds klare anbefaling, at alle institutioner sikres nok midler og en stærk struktur som sikrer en høj grad af faglighed og faglig sparring, ud over den helt nødvendige politiske uafhængighed som med indeværende forslag f.s.v.a. Ældretalsmanden forbedres en smule. Vi vil dog igen advare imod, at man med en for lille bevilling og uklarhed om mandatet for institutionen igen etablerer et sekretariat, som ikke kan løfte det lovbestemte mandat.

Vi medsender Rådet for Menneskerettigheders høringssvar vedrørende den af det tidligere Naalakkersuisut foreslåede menneskerettighedskommission, som vi ikke kan undgå at anse som havende relevans for indeværende lovforslag. Samtidig vedhæfter vi et læserbrev formændene for Ligestillingsrådet og Rådet for Menneskerettigheder skrev i forening tidligere på året.”

Svar: Taget til efterretning.

Naalakkersuisut har med Koalitionsaftalen 2021 udtrykt ønske om at styrke forholdene for alle borgere i Grønland, herunder børn, ældre og handicappede. Derfor vil der også være fokus på en overordnet plan for de enkelte talsmænds institutioner og organisationer, der vedrører menneskerettigheder.

2. Tilioq

”Tilioq ser det som yderst positivt at man sikrer Ældretalsmandens uafhængighed gennem denne lovændring. At Ældretalsmanden får sit eget sekretariat, er meget positivt, men Tilioq sætter spørgsmålstegn ved, om den øgede bevilling er nok til at Ældretalsmanden kan løfte de lovbundne opgaver.

Ældretalsmanden opgaver ligner i høj grad de opgaver Handicaptalsmandsinstitutionen løfter. Ældretalsmandens opgaveporteføljen er måske ikke lige så stor som Tilioqs, men opgaverne er de samme med henblik på at formidle viden, øge bevidstheden i samfundet, yde råd og vejledning til borgere så vel som fagpersoner og politikere med mere. Af erfaring kan vi sige, at dette arbejde kræver mere end et sekretariat på to personer (en Ældretalsmand og en medarbejder), hvis opgaverne skal løses. Der er behov for at sekretariatet har råd til at udvikle og drive projekter indenfor særligt vigtige fokusområder på ældreområdet, samt at sekretariatet kan rejse og snakke med de ældre. Tilioq ser sig stadig nødsaget til at søge penge udover finanslovsbevillingen, selvom vores bevilling er højere end den foreslåede for Ældretalsmandens. På den baggrund mener Tilioq, at hvis man ønsker at Ældretalsmanden skal kunne leve op til sine lovbundne opgaver, så må man sikre et stabilt sekretariat med flere end to ansatte samt det økonomiske frirum til at udvikle oplysningsprojekter, have mulighed for at møde de ældre og sikre den lovbundne rådgivning af borgere og politikere.”

Svar: Ikke indarbejdet.

Ældretalsmanden er ikke pålagt samme administrative forpligtelser som Børnetalsmanden og Handicaptalsmanden. Derfor er der ikke behov for samme administrative udgifter.

”Tilioq foreslår at § 9 stk. 3. ændres til ”Ældretalsmanden ansætter medarbejdere til sekretariatet til varetagelse af den daglige sekretariatsfunktion”.”

Svar: Delvist indarbejdet.

Departementet finder det 1 årsværk passende for varetagelse af sekretariatet. Forslagets er ændret så Ældretalsmanden ikke er begrænset til 1 medarbejder. Der er mulighed for kortere ansættelser til udførelse af konkrete opgaver.

”Til slut vil Tilioq opfordre til, at man overvejer at gå over til en kønsneutral betegnelse så som talsperson i stedet for at bruge betegnelsen Ældretalsmand i den dansksprogede lovgivning.”

Svar: Taget til efterretning.

Talsmand er en del af stillingsbetegnelsen og vil ikke blive ændret i nærværende forslag, men opfordringen vil blive inddraget i fremtidigt arbejde med området.

3. Qeqqata Kommunua

”Qeqqata Kommunua vil først og fremmest venligst opfordre Naalakkersuisut til at følge aftalen mellem kommunerne og Naalakkersuisut om mindst 5 ugers høringsfrist foruden ferieperioder.”

Svar: Ikke indarbejdet.

Forslaget har været i høring fra den 8. juli 2021 til den 22. juli 2021. Det fremgår af høringsmaterialet, at forslaget omhandler konsekvensrettelse på grund af ressort omlægning som følge af Koalitionsaftalen 2021.

Departementet følger Selvstyrets retningslinjer om 4 ugers høringsperiode, men kan undtagelsesvist forkorte høringsperioden ved forslag, der har et beskedent omfang og samtidigt en beskeden kompleksitet.

”Kommunen bifalder forslaget om at fremme Ældretalsmandens uafhængighed ved at give talsmanden sit eget sekretariat i lighed med de øvrige talsmandsinstitutioner og at Naalakkersuisut i øvrigt har ændret holdning ift. at holde alle talsmandsinstitutionernes sekretariater adskilt. Det er kommunens holdning at forskellige samfundsgrupper har større indflydelse gennem deres talsmand, når talsmandsinstitutionerne holdes adskilt og hver har deres særlige fokusområder at koncentrere sig om.

Kommunen vil gerne benytte lejligheden til at opfordre Naalakkersuisut til at overveje at placere Ældretalsmandens sekretariatet i kysten for, at sikre arbejdsplads og udvikling i andre byer end Nuuk.”

Svar: Ikke indarbejdet.

Det er Ældretalsmanden, der har kompetencen til at beslutte, hvor et kommende sekretariat skal være placeret.

”Kommunen vil dog påpege at Ældretalsmanden har ligeså meget ret til at have en fuldbemandet sekretariat til, at sikre og fremme ældres muligheder og interesser som Børnetalsmanden med sine seks fastansatte medarbejdere mod forslaget i fastansat medarbejder ved Ældretalsmandens sekretariat. Kommunen er af den opfattelse at de ældre bør have en særlig plads i samfundet på lige fod med andre samfundsgrupper, og at de ældre fortjener en stærk institution til varetagelse og implementering af de i lovgivningen fastsatte opgaver og målsætninger.”

Svar: Ikke indarbejdet.

Ældretalsmanden er ikke pålagt samme administrative forpligtelser som Børnetalsmanden og Handicaptalsmanden. Derfor er der ikke behov for samme administrative udgifter.

”Kommunen har ikke yderligere bemærkninger til forslaget.

Høringssvaret er behandlet administrativt.”